

Förstoppning vid behandling av cancersmärta

INFORMATIONSSKRIFT

Ett allvarligt problem som vi måste kunna prata mer om...

FÖRSTOPPNING ÄR ETT allvarligt problem för de patienter som drabbas. De påverkas på alla nivåer - både fysiskt, mentalt, socialt och existentiellt. I en studie som jag genomförde tillsammans med Maria Friedrichsen beskrev patienterna att de till och med slutade äta för att undvika att bli förstoppade igen. Patienter med svår förstoppning kan ofta känna sig övergivna. De har ibland svårt att beskriva sina symtom, eftersom förstoppning är en subjektiv upplevelse som kan vara svår att tala om.

För att undvika onödigt lidande och bibehålla patienters värdighet måste vårdpersonalen ha större uppmärksamhet på problemet och kunskaper om vad som kan göras. Förstoppning, eller risk för förstoppning, är ett symtom som ska dokumenteras och följa patienten under hela sjukdomstiden.

Det är angeläget att lyfta fram detta vanliga och för många patienter dagliga problem i ljuset. Det pågår ett arbete med att ta fram nya europeiska riktlinjer för vården när det gäller behandling av förstoppning vid cancer.

Eva Erichsén

legitimerad sjuksköterska
och adjunkt i palliativ vård

" För att undvika onödigt lidande och bibehålla patienters värdighet måste vårdpersonalen ha större uppmärksamhet på problemet och kunskaper om vad som kan göras."

Förstoppning orsakas av morfin

MÅNGA SOM HAR spridd cancer lider av svår smärta. Därför är smärtlindring en självklar del i vården. Grunden för denna smärtlindring är morfin och morfinliknande preparat, så kallade opioider.

En bieffekt av den smärtlindrande behandlingen är förstoppning, som också kan vara plågsam. Morfinet blockerar tarmens förmåga till normal tarmrörelse. Morfinbehandling bör därför alltid kombineras med laxerande behandling.

Laxermedel fungerar för åtta av tio patienter. Men två av tio blir inte hjälpta. Därför är det viktigt att du som får problem med förstoppning pratar med din läkare eller sjuksköterska. Det finns nya behandlingar som kan hjälpa dig.

**”Morfinbehandling
bör därför alltid
kombineras
med laxerande
behandling.”**

Förstoppning är vanligt och kan påverka din livskvalitet

FÖRSTOPPNING ÄR DET fjärde största problemet vid behandling av bröstcancer, enligt en undersökning som Bröstcancerförningarnas Riksorganisation gjort bland 5 000 medlemmar år 2007.

- 1 HÅRAVFALL
- 2 TRÖTTHET (ANEMI)
- 3 ILLAMÅENDE
- 4 FÖRSTOPPNING

Två svenska forskare, Maria Friedrichsen och Eva Erichsén, har intervjuat cancerpatienter om hur de upplevde att drabbas av förstoppning. Svaren visar att förstoppning påverkar livet - fysiskt, psykiskt och socialt.

NÅGRA SVAR FRÅN DE INTERVJUADE:

"Jag tänkte att här har jag klarat operationen, ska jag nu dö av förstoppning?"

"Jag var orolig för att jag hade folk omkring mig som inte visste vad de skulle göra. Jag förväntade mig liksom att på ett sjukhus då har man en klar plan."

**"Magen var hård och
man fick ta i och hjärtat
frestades. Det var
besvärligt många
gångar."**

Förstoppning går att behandla

NÄSTAN ALLA SOM behandlas med morfinliknande preparat drabbas av förstoppning. För att undvika att den blir varaktig och plågsam kommer du att få laxermedel. Dessa ges vid långvarig förstoppning och mot fekalom (en ansamling av hård avföring i kul- eller bollform i ändtarmens nedre del). Fekalom kan orsaka diarré, då den bakomvarande avföringen inte kan passera förutom i flytande form. Målet är att du ska kunna tömma tarmen utan problem.

LÄKEMEDEL

Du kommer att få läkemedel som stimulerar tarmmotoriken. De kan kombineras med något mjukgörande medel. Laxermedel hjälper ungefär åtta av tio personer. Men två av tio behöver annan hjälp.

LAVEMANG

Lavemang innebär att tjocktarmen sköljs ur med vatten eller någon vätskeblandning med hjälp av en spruta som förs upp i ändtarmen. Plockning innebär att vårdpersonalen med hjälp av fingrarna plockar bort den avföring som blockerar passagen i ändtarmen.

Nu finns det även ett nytt läkemedel, en spruta, som kan ges till dig som inte blir hjälpt av laxermedel. Då kan du slippa lavemang eller plockning. Läkemedlet blockerar morfinets påverkan på tarmarna, vilket gör att de fungerar som vanligt. Däremot blockeras inte morfinet i resten av kroppen, så där fungerar smärtlindringen som avsett.

Laxoberal motverkar morfinpreparatens motoriknedsättande effekt och stimulerar tarmrörelse.

Movicol påverkar tarmens sammandragningar så att tarminnehållet förflyttas mot ändtarmsöppningen. Movicol drar till sig vätska så att tarminnehållet får en mjukare konsistens och lättare kan förflyttas mot ändtarmen.

Relistor är endast till för dig som inte får hjälp av laxermedel. Det hindrar morfinet från att påverka tarmarna, vilket gör att de fungerar som vanligt.

”Doseringen bör vara personligt anpassad, se till att du får hjälp med det.”

**"Nästan alla som behandlas
med morfinliknande preparat
drabbas av förstoppning."**

Bröstcancerföreningarnas Riksorganisation, BRO, är en intresseorganisation som driver bröstcancerbehandlades frågor i samhället.

Adress Box 1386, 172 27 Sundbyberg

Telefon 08-546 40 530

E-post info@bro.org.se

Webbplats www.bro.org.se

Gynsam - gynecancerföreningarnas nationella samarbetsorganisation arbetar för en optimal sjukvård för kvinnor med gynekologisk cancer.

Adress Storgatan 52 B, 852 30 Sundsvall

Telefon 08-23 30 20

E-post info@gynsam.se

Webbplats www.gynsam.se

Lungcancerföreningen Stödet är en förening för alla som på något sätt drabbats av lungcancer.

Adress Barks väg 14, 170 73 Solna

Telefon 08-514 83 300

Webbplats www.stodet.se

Tack till Wyeth AB för stöd till produktion av denna skrift.

Text och projektledning: Mix Public Relations

Grafisk formgivning och produktion: Narva **Tryck:** Alfa Print, 2008

Bilder: Getty Images och Johnér (sid 3)